

Pallach: textos de quan tot era possible

Text > DANI VIVERN

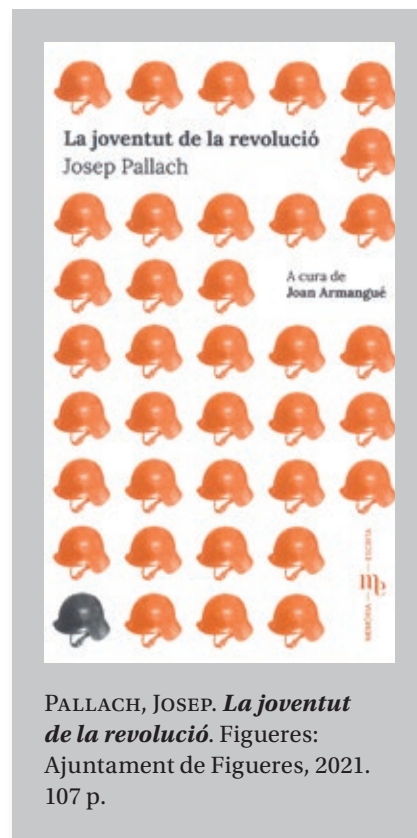
Potser més que d'altres catalans *hors de la ville*, els empordanesos tendeixen a escriure sobre els seus conciutadans. És el cas de Joan Armangué, alcalde de Figueres pel PSC de 1995 a 2007 i autor d'una quinzena de títols de temàtica i personatges locals. Amb *La joventut de la revolució*, presenta una acurada edició —amb la normativa gramatical actual— dels textos de joventut del també figuerenc Josep Pallach i Carolà (1920-1977), figura essencial del socialisme català tant des de l'exili com ja en el postfranquisme.

Armangué fa, en el pròleg al llibre, un repàs introductor de la vida de Pallach i de la seva evolució política: del POUM, defensant les idees del socialisme internacionalista, passant pel rebuig a l'estatisme soviètic, fins al socialisme democràtic de base federalista.

Formen el cos principal de l'obra trenta-dos escrits —entre els quals hi ha dues redaccions escolars inèdites— que abasten de l'any 1932 al 1937, ja en plena Guerra Civil. Podríem esperar-ne una prosa abrindada, reflex dels ideals de joventut del seu autor. No és, però, ben bé el cas. Pallach era un jove que tocava de peus a terra. Bon estudiant, havia guanyat algun premi amb les seves redaccions. Per

altra banda, no formava part de cap elit de les que es miraven la política des de les tarimes acadèmiques. Al contrari: el seu contacte amb les problemàtiques socials era directe, fruit de la convivència amb la pagesia local i els obrers i, també, conseqüència de la seva vocació docent. Per a ell, la revolució i l'educació eren elements essencials. D'aquí ve —com es pot intuir ja en aquests escrits primerencs— el posicionament pragmàtic, realista i fins i tot pessimista davant de les polítiques dogmàtiques del PSUC ja fins i tot abans de la guerra. Precisament avisa dels riscos d'aquella política en el seu text «Carta a un republicà», de l'abril de 1936, premonitori del que vindria al cap de pocs mesos.

Per a Pallach, la defensa de la República tenia com a epicentre la revolució econòmica, la docència i la unitat en defensa de la República, idees recurrents en aquest aplec d'escrits. Precisament la crítica a la manca d'unitat de les esquerres —una constant històrica, pel que sembla— hi apareix sovint. Pallach denunciava ja aleshores uns determinats estaments que, encara avui, frenen el ple assoliment de drets socials considerats bàsics. El lector hi trobarà, doncs, força material per a les seves pròpies reflexions.

PALLACH, JOSEP. *La joventut de la revolució*. Figueres: Ajuntament de Figueres, 2021. 107 p.

Utopia marinera

Text > LAURA REIXACH

Una dècada després de guanyar el premi Just M. Casero, Mar Bosch Oliveras fa la primera incursió en el gènere de la novel·la juvenil amb *El dia de l'esquerda* i, gràcies a això, retorna a aquell poble congelat, Bedlam, que li va reportar un guardó tan preuat. Certament, el debut de Bosch amb aquesta història —ben lligada, singular i amb un to, a voltes, un pèl burleta— passa la prova del cotó i amb bona nota.

El dia de l'esquerda comença amb un grup d'adolescents que es troben al cementiri de cotxes dels afores del

seu poble (aquest Bedlam recuperat per l'autora). Són la colla d'en Lluci, un noi de dotze anys, el protagonista i narrador de la història. De sobte, un terratrèmol sacseja la terra i l'esberla. De l'esquerda oberta en surt una noia misteriosa, la Univers, que capgira de dalt a baix el món dels joves. I el terrabastall encara serà més gran quan, per la mateixa esclatxa, s'escapoleixin els canviadors, uns ocellots d'allò més entremaliats que posaran tot Bedlam de potes enlaire, com ja ho havien fet uns quants anys abans.

Ben estructurat i amb un ritme que no defalleix en cap moment, *El dia de l'esquerda* és un relat amb un rerefons proper i quotidià, on ocorren uns fets extraordinaris i excepcionals que, malgrat transgredir amb escreix els límits de la versemblança, configuren en conjunt un mosaic coherent. Amb una prosa àgil, Bosch es guanya l'interès del lector i, pàgina rere pàgina, l'endinsa sense entrebancs en aquesta realitat fantàstica, trapella i transgressora que ha bastit amb ofici i enginy. Es nota que l'autora es mou com peix a l'aigua en

Solidaritat i autoestima a Girona

Text > PERE MARTÍ I BERTRAN

Pep Molist (Manlleu, 1965) és una persona que tots relacionem amb el món del llibre: és bibliotecari, crític literari especialitzat en literatura infantil i juvenil i escriptor prolífic i reconegut en aquest tipus de literatura. La seva darrera obra, almenys en escriure aquesta ressenya, és una narració breu protagonitzada per un nen gironí, en Murfi, d'edat indeterminada, que comença a sortir sol, com anuncia l'epígraf de Gianni Rodari que obre l'obra, i com veiem en el viatge, gairebé iniciàtic, que fa a l'entorn de la catedral de Girona («per la pujada del Rei Martí», «el carrer del riu Galligants», p. 21), on va, decidit, per comprar-se «un gelat de vainilla i nous macadàmia a la Gelateria de la Catedral» (p. 39).

Allà, però, les coses li comencen a anar a l'inrevés, cosa que li sol passar i que la mare li recorda sovint («Tens molt mala sort, fill meu!», p. 9-10), perquè la llei de Murphy, que es basa en l'adagi que «si alguna cosa pot sortir malament, sovint surt malament», l'ha perseguit des del naixement, fins al punt d'inspirar la tria del nom als pares, i ara es torna a fer realitat. Aquell dia en Murfi farà unes coneixences que li canviaran la vida. Coneixerà tres gironins ben diversos: una nena de la seva edat que també anava a com-

prar-se un gelat, l'Alba; un senyor ben mudat malgrat la calor de juliol, l'Antoni, i una atleta, la Mariona, que puja i baixa «els noranta graons que condueixen a la catedral de Girona» (p. 13) com aquell qui res. I els coneixerà perquè tots l'ajudaran a fer realitat el somni d'aconseguir el gelat. Però aquesta coneixença anirà molt més enllà, ja que en aquests tres personatges descobrirà la solidaritat, l'amistat i fins i tot la possibilitat de canviar el maleït adagi que el persegueix i que la Mariona capgira: «Si una cosa pot sortir bé, sovint surt bé» (p. 37). Tots el faran seu, sobretot en Murfi, que ho deixa ben clar a la mare quan torna a casa: «És la llei d'en Murfi. La meva a partir d'ara», fet que deixa bocabadada la mare, que li diu: «Ara sí que em sorprens, fill meu. Has tornat canviat. Quin optimisme!» (p. 40).

La narració és senzilla i assequible per als lectors a partir de sis anys, tal com indica l'editorial. A més té tocs d'humor, tendresa i reflexió. Se'n desprèn una actitud positiva i esperançada que la fan molt apropiada per compartir en família, a l'aula... I va acompanyada, és clar, d'unes magnífiques il·lustracions de Christian Inaraja, que combinen l'aquarel·la i els llapis de colors, amb un acabat digital, i que agradaran als lectors per l'expressivi-

el terreny de l'insòlit. Li és connatural.

D'altra banda, Bosch també sap moure els fils d'aquest original elenc de personatges que ha creat, i aconseguir que la Univers i els canviadors, amb tots els desgavells que provoquen, esdevinguin entranyables. De fet, que existissin seria un veritable luxe per a tots nosaltres. Una utopia apetitosa. Com ho és la transformació de la directora de l'escola, la senyora Perfecció, en la Perfecció a seques. Una mutació envejable. Econòmica, eficient i in-

dolora. Molts i moltes hi firmarien a la primera. Temps al temps, la tecnologia avança i el que Bosch ha posat sobre el paper potser algun dia s'esdevindrà.

El canvi, sens dubte, és un tema central a *El dia de l'esquerda*, juntament amb el buit i l'oblit, o l'amistat i la tolerància, que Bosch tracta amb destresa estilística i pinzellades d'ironia. I, com a mostra, aquesta descripció de la Univers: «Ella era un canvi permanent dels bons, com una cabellera al vent que emergeix d'una calba indigna». Llaminer, oi?

MOLIST, Pep. *La sort d'en Murfi*. Barcelona: Edebé, 2022. 45 p.

tat, la tendresa, el to humorístic, i també per l'espontaneïtat i la imperfecció volgudes, que les apropen als infants. Només ens hi ha sobtat que el text i el dibuix no sempre coincideixin. Per exemple, a la pàgina 14, se'ns diu que en Murfi trobarà una dependent a la gelateria, però al dibuix de la pàgina 29 hi trobem un dependent galtavermell i ben cepat. Són petits detalls que saben greu en un llibre tan ben editat i tan engrescador com aquest, que refereix una història anecdòtica amb moralitat situada a Girona.

BOSCH, Mar. *El dia de l'esquerda*. Barcelona: La Galera, 2021. 174 p.